

(איכא) [ליכא] למקנס[ה]. אבל תוספת, בהא אפליגו רבוותא, כבאה מחמת טענה וכיוצא בו כל הנך בסוף פרק הבא על יבמתו² שפר"ח ורבינו האלפסי, דוקא מנה ומאתים ונדוניא, אבל תוספת לא, דאדעתא דתיפוק מיניה בעל כרחו לא אוסיף לה, ור"ת חולק³. והבא להוציא צריך להביא ראיה, ה"נ להנך דמיא, הלכך תוספת לא מפקינן מיניה.

ושוב מצאתי בס' רמב"ם זצ"ל כדברי, וז"ל⁴: הרי שבדקה עצמה ונבעלה, ובעת שקנחה עצמה היא והוא נמצא דם על [עד] שלה או על שלו⁵, אם אירע זה פעם אחר פעם ג' פעמים סמוכות זו לזו, הרי זו אסורה לישב עם בעלה ותצא בלא כתובה כלל⁶, שהרי אינה ראויה לתשמיש ויוציא, ולא יחזיר עולמית, שמא תתרפא(ה) ונמצא שלא גמר לגרשה בשעת גירושין, ומותרת לינשא לאחר. בד"א שהיתה כך מתחלת נישואיה ומבעילה ראשונה ראתה דם. אבל אם אירע לה חולי זה אחרי שנשאת נסתחפה [שדהו], לפיכך אם בעל פעם אחת ולא נמצא דם ואח"כ חזרה לראות דם בכל עת תשמיש, יוציא ויתן כתובה כולה, ולא יחזיר עולמית כאשר בארנו. וכן כל אשה שנולדה בה מומין אחר שנשאת, אפי' נעשית מוכת שחין, אם רצה יקיים ואם רצה יוציא ויתן כתובתה עכ"ל. אלמא משמע דאסורה לישב עם בעלה, דחיישינן שמא יבא עליה, דכיון דאסירא ליה אסור להשהותה, כי על רואה דם מחמת תשמיש כתב דאסורה לישב עם בעלה, ועל נולדו בה מומין כתב, אם רצה לקיים יקיים. ואע"ג דבריש מס' זבחים⁷ גבי אשה לאו לגירושין עומדת, כתב [ר"י]⁸ [אשה]⁹ לאו לגירושין עומדת. ואפילו זינתה יכולה להיות תחתיו, ותשמשנו כשפחה בעלמא. שאני התם, דליכא למיחש כולי האי שמא יבא עליה דכיון דזינתה תחתיו שונא אותה ומאוסה בעיניו.

מיהו נ"ל דהכא [נמי] כל זמן שאינו חפץ [ל]י שא אשה אחרת ורוצה להשהותה ע"י שליש ובשכונה אחרת, ולא ילך אצלה אלא בעדים, אינו צריך לגרש אם אינה באה מחמת טענה. אבל אם רוצה [ל]י שא אשה אחרת יוציא ויתן כתובה. אפילו לרבא¹⁰ דלית ליה הנושא אשה על אשתו יוציא ויתן כתובה, בהא מודה, דהתם תרוייהו חזיין ליה — זו אשתו וזו אשתו, ואפשר ליה למיוני[נ]הו לתרוייהו. אבל הכא דזו אסורא וזו מותרת, ויאמרו זו אשתו וזו זונתו, יוציא ויתן כתובה כדפי'. ושלום לך ולתורתך, ולכל ביתך ולחמיק איש כלבי, כנפש אוהבכם נדבה מאיר ב"ר ברוך שיחיה¹¹.

צז

שאלה: מתניתא דמר תנינא ושליתותיה קא עבידנא, [נקיטנא] (ו)רשותא דריש גלותא והרמנא דמרנא ורבנא הר"ר יקותיאל [שיחיה נטרא רחמנא].
חקרנו, והנה זאת האשה [ודאי] מכה יש לה במקור, שכשהיא מטילה מים יש לה

2 יבמות סה, א.

3 תוספות יבמות סה, ב ד"ה כי. 4 משנה תורה איסורי ביאה פכ"ה, ח—י.

5 בכל המקורות הנזכרים נאמר: על שלו או על שלה, ותיקנתי ע"פ הרמב"ם שלפנינו.

6 ברמב"ם שם יותר מפורט ורבינו קיצר. 7 ב, ב.

8 תוספות שם ד"ה סתם. ראה בגליון הש"ס שם. 9 יבמות סה, א.

10 ראה בית יוסף יו"ד, סימן קפו ד"ה וכתבו (שמביא תשובה זו) וד"מ שם, אות ו.

צז תשובות מב"ב מק"נ (א"ד ח"ב), עמ' 171, 172, סימן נב; כת"י סיני, תתרמא; כת"י ק, רו; כת"א, ח"ב, קיג; כת"י גינצבורג, נט; הגה"מ איסורי ביאה פ"ה, ב (רק חלק).

כאב וקשה לה כחרבות, ופעמים רואה דם על המים ולא תדיר. ואף כשהיא רואה [דם על המים] אינה רואה בתר דתמו מיא לא ע"י בדיקה ולא ע"י קינות. ודעת תלמידך כדעתך. ואף כי אינך צריך לדעתי החסרה פחות מיהודה ועוד לקרא, אדון לפניך במצותיך, ומטיבותיה דמר אתתא שריא לגברא כדאמרינן פרק תינוקות¹: ונאמנת אשה לומר מכה יש לי במקור שממנה יוצא(ה) דם, דברי רבי. ואפילו רשב"ג לא פליג עליה אלא לענין טומאה וטהרה, משום דס"ל דמקור מקומו טמא, אבל דם נדות ליכא, ומודה דשרי' לגברא. אמנם אי לאו מהאי טעמא דנאמנת לומר מכה יש לי, ליכא למשרייה מההיא דהאשה שהיא עושה צרכיה וראתה דם על המים דר' יוסי אומר בין עומדת בין יושבת טהורה, והלכתא כותיה², דההוא אוקמי' דוקא ביושבת ע"ג [שפת] הספל ומזנקת לתוך הספל ונמצא דם [בתוך] הספל, דאם איתא דבתר [דתמו] מיא אתא על שפת הספל אבעי' לי' לאשתכוחי, אבל בענין אחר חיישינן דלמא בתר דתמו מיא אתא דם מן המקור.

ואין לדחות דהא דאוקמי' הכי, היינו דוקא לר"מ דמחמיר, אבל לרבי יוסי דמיקל, בכל ענין טהורה, דהא ליתא, דמשמע דביושבת לא פליגי, וכי היכי דלא מטהר רבי מאיר ביושבת אלא [ביושבת] על שפת הספל ונמצא דם בתוך הספל, ה"נ לר' יוסי לפי שיטת ר"י³ שפירש דכולה מתני' בין עומדת בין יושבת איירי במזנקת. וכ"ש לפר"ח, דפי' דהא דקאמר ר' יוסי טהורה ה"מ משום נדה אבל לכתחלה לא ומטמא משום כתם, וההוא דר"פ [האשה⁵ ור' יוסי] דחד ספיקא מטהר בספק ספיקא מבעיא? מהו דתימא בדיעבד אבל לכתחלה לא ומטמא משום כתם, קמ"ל. [יש לפרש] דלפי פירושנו דקמ"ל דאפילו לכתחלה, אסיפא קאי דאיכא ספק ספיקא, אבל לא ארישא דליכא אלא חד ספק. ואע"ג דמעיקרא הוי משמע ליה בפרק כל היד⁶ דר"מ מטמא משום כתם, וא"כ משמע דרבי יוסי הוי מטהר לגמרי, למסקנא דמסיקנא דר"מ מטמא משום נדה איכא למימר דרבי יוסי מטהר משום נדה, ומטמא משום כתם. וסברא גדולה לומר כן, ולא (נאמר) [נעשה] ג' מחלוקת בדבר בעד שאינו בדוק לה, דר"מ מטמא [משום] נדה, ור' חייא משום כתם, ורבי יוסי מטהר לגמרי, דכיון דבאשה שהיא עושה צרכיה מטהר רבי יוסי [לגמרי], ה"נ בעד אחד שאינו בדוק לה, דהא קאמר תלמודא נדה⁷ כשטיהר ר' יוסי לעצמו מטהר. אלמא הא בהא תליא, אם לא נחלק כמו שחילק ר"י, דבאשה שהיא עושה צרכיה יש להקל דרגא אחת טפי, כיון דרגלים לדבר דמחמת מי רגלים אתאי. אמנם, קשה ע"ז, דא"כ מאי פריך תלמודא⁸ והאמר ר' יוסי בר חנינא כשטימא ר"מ לא טימא אלא משום כתם, ואלו רבי משום נדה קאמר. ל[י] שני, דבאשה שעושה צרכיה יש להקל בה [חד] דרגא. אבל (מודי אמר להו) [מורי אמר לנו], דהא סברא היא מטעם כל דהוא לאסוקי חד דרגא מטהרה לעשות[ו] כתם, אבל מכתם לעשותו ודאי למשרף עליה תרומה וקדשים לא משמע ליה לתלמודא, הלכך פריך שפיר. ושילום מאיר בר' ברוך שיחיה.

1 נדה סו, א.

2 שם נט, ב. בקטע מן "והלכתא כותיה" עד "משום כתם" נמצא בהגה"מ הנ"ל בשינוי לשון קצת. ראה לקמן סימן ק ההערה הסופית. ובדברי חמודות על הרא"ש נדה פ"ט, אות ד.

3 שם תוספות ד"ה האשה. 4 מובא בתוספות נדה יב, ב ד"ה ורבי יוסי.

5 נדה נט, ב. 6 שם יד, ב. ראה גם תוספות שם ד"ה ורבי יוסי. 7 נדה יד, ב. 8 שם.

צח

1234567 ת"ת

שאלה 1: ועוד יוריני מורי, אשה שיש לה שומא באותו מקום בבית החיצון מקום שהשמש דש, וגם בבדיקת העד וגם כשהיא משמשת עם בעלה מוצאת דם מחמת השמש שנוגע בשומא באותו מקום, דם טמא, או טהור.

לב תלמידך נוטה, שאין לחוש כדאיתא בפ"ב דנדה², דהרואה דם מחמת מכה — ומשמע אפי' בשעת וסתה, טהורה. ובמקור מקומו טמא קא מיפלגי רבי ורשב"ג. ואומר ר"י³ הא דמטהרי' לאשה אפילו בשעת וסתה אי וסתות דרבנן, ה"מ כשהיא מרגשת שבא הדם מן המכה שיש לה צער ומרגשת מכאב המכה המוציאה דם, ולא חיישינן שמא גם מן המקור יצא דם, כיון דוסתות דרבנן. אבל אינה מרגשת שבא מן המכה טמאה בשעת וסתה, אף לרבי דאמר וסתות [דרבנן], דאל"כ הוי בעינן דכל ענין תולה במכה, א"כ זאת האשה תהיה טהורה [לעולם], דכל שעתא נתלה בדם מכה. אלא ודאי כן הוא, דאם אינה מרגשת שבא מן המכה, טמאה אם זמן וסתה היא⁴, אבל שלא בשעת וסתה, אע"ג דלא מרגשת דמחמת מכה קאתי, תלי' בדם המכה, כיון דקיי"ל וסתות דרבנן, כמו שפסק ר"י בפ' כל היד⁵. ובימי ספירתה, אם ידועה לה כמה ימים היתה רגילה לראות רצופין קודם שילדה לה השומא, גם עתה מנין אותם הימים תהיה טמאה, ואז תתחיל למנות בטהרה, מ"מ תבדוק בימי ספירת טהרתה שחרית וערבית, כי שמא תראה דם בשפע שיהא ניכר שמן המקור בא, ולא דם שומא גרידא הוא. ועוד כיון שהשומא עומדת בפרוזדור אפשר להתברר אם מן המקור בא כשהיא מכנסת העד לחורי' ולסדקי' בפנים, ותן לחכם ויחכם עזר, די לחכימא ברמיזא.

וההוא דפ' המפלת⁶, המפלת כמין קליפה תטיל למים וכו' [לא] דמי לההוא דפ' כל היד⁷ דמטהרי' בלא הטילה למים, דההוא דפ' המפלת בשעת וסתה מיירי ולא הרגישה האשה בעצמה אם מחמת מכה היא אם לא, הלכך תטיל למים, אם נמוחי' טמאה, כי דם המקור שנקרש הוא, ואם לאו טהורה, כי בריית בשר אדום הוא של המכה עצמה ולא דם. ובלא"ה ל"ק, דהרופאים ראו בזכוכית שלהם שיש לה קיבוץ של תלתולי דבר אדום, ולא היו יודעים אם דם מקור הוא ונעשה כך, או אם מורסא ומכה גמורה הי' לה, והיא לא היתה מרגשת בשום מכה, הלכך תטיל למים אם נמוחו טמאה.

צח תשובות מב"ב מק"נ (א"ד ח"ב), עמ' 172, 173, סימן נג.

1 לתשובה זו רומז המהרי"ל בתשובותיו, סימן קעג. כפי שמוכא שם זו היא התשובה "שהשיב מהר"ם להרא"ש" (ראה בספרנו ח"א, חלק השו"ת, עמ' סט, עג' הסימנים: נג, נט, ס ובמבוא). תשובת מהרי"ל מובאת גם בהגהות שערי דורא (מהרי"א) הלכות נדה (דפוס ויניציאה, שכד), עמ' נד. ראה דברי חמודות על הרא"ש נדה פ"ט, אות ה.

2 נדה טז, א. 3 ראה תוספות שם, ד"ה ומר סבר.

4 בתשובת מהרי"ל ובמקורות הנ"ל בהערה 1 מוסר מהר"ש: "וזה"ל, אמנם מהר"י הלוי מערפורט שלח לי בשם מהר"ם ז"ל, אף על פי שרוב פעמים אינם רואים הנשים כ"א לאחר השתן, והשתן כואב לה אחר כך. גם פעמים רואים שאין השתן כואב לה, טמאה. ואם לעולם אינה רואה אם לא שהבטן כואב לה למטה מטיבורה, טהורה, דנאמנה אשה לומר כן, וזה דומה למכה, עכ"ל". וכן פוסק המהר"ש, "כי מי יבא אחרי המלך מהר"ם לחלוק עליו".

5 נדה טז, א ד"ה ורב נחמן. ראה דרכי משה יו"ד, סימן קצא, אות ז.

6 נדה כא, א.

7 שם טז, א. ראה ב"ח יו"ד, סימן קפז ד"ה ואם רוצה. התיקונים בסימן זה נעשו בחלקם הגדול ע"פ המהדיר ר"מ בלאך.

אפילו [שלא] בשעת וסתה דם מקור הוא. ואתה ותורתך וכל ביתך וכל כנותך שלום, שלום לעילום כנפש סר למשמעתך מאיר בר' ברוך זלה"ה.

מנחת חינוך 1234567

צט

וששאלתם, אשה שהיא בחזקת טהרה ומצאה כתם, אם יכולה לתלות. לא ידענא מאי מספקא לך, דהא פשיטא דתולה בכל מקום שהיא יכולה לתלות, ומתניתין היא בפרק הירואה כתם¹.

ק

שאלה: ועל האשה שעושה צרכיה ומוצאה דם, גם בתר דתמו מיא מוציאה דם ע"י קינוח, עכ"ל. וכתבת שרבותינו מקלוניא נראה להם להתירה כר' (אסי) [יוסי]¹ דאמר² בין עומדת בין יושבת טהורה.

לא מבעיא בהא דחזיה בתר דמתמו מיא וע"י קינוח דטמאה אפילו לרבי יוסי, דע"כ לא קאמר ר"י טהורה אלא נמצא דם על המים. תדע דאפילו באיש ואשה שעושים צרכיהם בספל קתני³ ונמצא דם על המים רבי יוסי מטהר. ודוקא על המים, אבל ע"י קינוח נמצא דם על העד לא. ובגמרא משמע הכי, דפריך ודלמא בתר דתמו מיא אתי וכו', מכלל דאי ידעי' בודאי דבתר דתמו מיא אתא טמאה לכ"ע, אפילו כי נמצא על המים, כ"ש ע"י קינוח. והא דלא קתני ברישא ונמצא דם על המים, יגיד עליו ריעו, קתני לה בסיפא, וכ"ש ברישא. דאפילו בסיפא לא מטהר רבי יוסי לכתחלה אלא על המים, וביושבת על שפת הספל ומזנקת לתוך הספל⁴. וכן משמע הלשון, דלא קתני אידי ואידי בספל שעשו צרכיהן בספל ונמצא דם על המים, ש"מ דה"ק רבי יוסי: עשו צרכיהן בשפת הספל ונמצא דם באמצע המים ע"י זינוק, בההוא דוקא מטהר ר"י לכתחלה אבל בלא זינוק לא. וכ"ש באשה לחודה.

וכמה פעמים תמהתי על ספרי פסקים שהביאו דברי רבי יוסי ופסקו כמותו, ולא ירדו לחלק בדבריו כלל, כי לכאורה ראוי להחמיר אף לר' יוסי, דדלמא בתר דתמו מיא אתא, אא"כ יושבת ע"ג הספל ומזנקת, לפי שפי' ר"י⁵ דכולה מתני' במזנקת דוקא [איירי]⁶. ולפ"ז מצי' למימר, דכי היכא דר"מ לא מטהר ביושבת אלא במזנקת, לר' יוסי נמי, כ"ש בעומדת, דלכאורה משמע דלא פליגי כלל ביושבת, ואי לר"מ דוקא במזנקת ואי לר' יוסי אף בלא זינקה, הרי ביושבת נמי איכא פלוגתא. ומיהו האי מצי

צט תשב"ץ, תעד.

1 נדה נה. ב. בתשב"ץ הגהת רבינו פרץ: ואפילו אם ראתה ומצאה כתם בתוך ימי ליבונה יכולה לתלות בכל מה שתרצה, ובלבד שספרה כבר ג' ימים. ע"כ. ראה חלק פסקים ומנהגים.

ק תשובות מב"ב מק"נ (א"ד ח"ב) עמ' 170, 171, סימן נא.

1 כן נשתבש בכל המקומות במקום רבי יוסי: רב אסי.

2 נדה נט, ב. 3 שם.

4 ראה תשובות הר"ן, סימן מט: "ועם כל זה מסכים אני למה שאמרת בשם הרב ר' מאיר מרו(ש)תנבורק ז"ל דביושבת ונמצא דם על שפת הספל מודה רבי יוסי דטמאה, אבל לא כמו שכתבת וכמו שאפרש". ראה בית יוסף יו"ד, סימן קצא ד"ה אבל התוספות: דברי חמודות על הרא"ש נדה פ"ט, אות ה.

5 תוספות נדה נט, ב ד"ה האשה. 6 הוספתי ע"פ תשובת מהר"ב לעיל סימן צו.

למימר כיון דמתני' לא איירי אלא בזינוק א"כ ביושבת דמתני' דלא איירי אלא בזינוק ליכא פלוגתא. ומיהו ביושבת שאין מזנקת דלא איירי מתני' מצי' למימר דאיכא פלוגתא, דר"מ דמטמא בעומדת אע"פ שמזנקת, דאיכא חדא לטיבותא וחדא לריעותא, ה"ה איפכא, ולר' יוסי דמטהר בעומדת דמזנקת, כיון דאיכא חדא לטיבותא, ה"ג ביושבת שאינה מזנקת, או דלמא טעמא דר' יוסי, דאין דרך דם נדה לבא עם מי רגלים כלל, ובכל ענין מטהר בנמצא על המים ואפילו בתרתי לריעותא.

מיהו לפיר"ח דפי' ה"מ בדיעבד כו' דברישא דחדא ספיקא היא לא מטהרי' אלא בדיעבד, דלא מטהרי' לכתחלה, א"כ מצי' למימר דגם לבעלה נמי לא מטהרי' לה לכתחלה, כיון דאפשר לה לטבול לאחר ז'. ואפשר כי ספרי פסקים המתירים אפילו לכתחלה, שמא ר"ל דלבעלה כמו דיעבד דמי. וחלוק דיעבד ולכתחלה היינו לענין טהרות לעסוק בטהרות לכתחלה, שאם לא תעסוק בטהרות מה בכך. אבל לבעלה כדיעבד דמי, ולא אסרי' לה בשעת עונה שהיא מצוה⁸.

¹²³⁴⁵⁶⁷ ונצ"ח תוספות ולבי מהסס לפי שפי' התוס' בפ' כל היד⁹ גבי בדקה בעד שאינו בדוק לה והניחתו בקופסא וכו', דלמסקנא דמסיקנא כשטימא ר"מ משום נדה מצי' למימר לפר"ח, דלר' יוסי דאמר טהורה משום נדה ומטמא משום כתם כר' חייא, כדי שלא יהו שלש מחלוקת בדבר, דר"מ מטמא משום נדה ור' חייא משום כתם, ואי ר' יוסי מטהר לגמרי באשה שעושה צרכיה ובדקה בעד שאינו בדוק לה והניחתו בקופסא, דתלמודא מדמי להו התם להדדי, אם כן הוי ליה שלש מחלוקת בדבר. ואם כן לפי זה, כיון דלר' יוסי טמאה משום כתם ראוי לחוש אף לבעלה, לפי שלשון כתם משמע בין לטהרות בין לבעלה.

סוף דבר כשראתה דם על המים איני אומר בה לא איסור ולא היתר: איסור איני אומר בה שמתוך ספר הפסקים דלא (פליג) [פלוג]¹⁰ נראה שדעתם להתיר בכל ענין. ואעפ"י שלבי מהסס, מ"מ כיון דכתמים [דרבנן]¹¹ ולא אמרו להחמיר אלא להקל, כדאי לסמוך עליהם. והיתר איני רואה בו מטעמא דפי' כו'. והשומע ישמע, והחדל יחדל. מיהו בתר דתמו מיא וע"י קינוח נראה דליכא מאן דשרי¹², כמו באשה זו ששאלת. מאיר בר' ברוך שיחיה.

קא

אשר שאלת, על האשה [שבשעה שהיא עושה] צרכיה רואה דם על המים (כמו) [כמין] קרטין [קטנים] כחול ואינם אדומים [כחול אדום] אלא דיהה. חזרנו על כל הצדדים ולא מצאנו לה היתר, אם בכל פעם [ופעם] כשהיא עושה

7 מובא בתוספות נדה יד, ב ד"ה ורבי יוסי.

8 ראה לעיל סימן צז. הר"ן בתשובתו הנזכרת חולק על המהר"ם: "ואין אלו אלא דברי נביאות ואין להם על מה שיסמוכו, ולאו רבנא חננאל ז"ל חתים עלה". ראה ב"י הנ"ל, ד"ה כתבו.

9 תוספות נדה יד, ב ד"ה ורבי יוסי. 10 תיקנתי מסברא. 11 נדה נט, א.

12 כן גם בהגה"מ איסורי ביאה פ"ה, סוף אות ב בשם המהר"ם. ראה לעיל סימן צט, הערה 2 ולקמן חלק פסקים ומנהגים.

קא תשובות מב"ב ד"ל, תג; ד"פ, תרל (בקיצור); מרדכי שבועות, תשלה; מרדכי כת"י ששון שם, עמ' 304; תשובות מב"ב כת"י ק, פה; כת"י סיני, תתקכג; כת"י גינצבורג, נז; כת"א ח"א, תמד (החלק הסופי); ספר האגודה פרק האשה, לג (בקיצור רב).

צרכיה ובודק(ו)ת עצמה, אחר כך בקינוח רואה דם בעד. דאע"ג דקיי"ל כרבי יוסי, דאמר בין עומדת בין יושב(ו)ת טהורה, כדפסיק שמואל בפרק האשה¹, ה"מ כי נמצא דם בספל, דאין דרך דם מקור לבא עם מי רגלים אלא ודאי דם מכה הוא. אבל אם בדקה אח"כ וראתה דם [ההוא דם] ודאי אינו [בא] אלא מן המקור, כיון דלא אתא ממש עם מי רגליה, כדפרכינן פרק האשה² גבי יושבת [ומזנקת] לר' מאיר אמאי טהורה, דלמא בתר דתיימו מיא אתא, אלמא כל היכא דאיכא למיתלי לחומרא, תלינן, ולא מטהרינן אלא היכי דאיכא למימר בודאי לא מן המקור בא. ואע"ג דאיכא למידחי ה"מ לר"מ דמחמיר, אבל לר' יוסי דמיקל לא מחמירין נמי בהא. אין נראה לומר כן, כיון דבודאי בתר דתמו מיא אתא, [נראה] דאפי' לרבי יוסי טמאה. דע"כ לא פליג ר' יוסי אלא היכי דנמצא דם על המים בספל, דודאי לא אתי דם מקור עם זינוק מי רגלים, אבל בתר דתמו מיא מודה דטמאה ואף היכא דאתאי עם מי רגלים ונמצא בספל זימנין דמטמא ר' יוסי (היכא)³, דמשמע דבאשה יושבת סבירא ליה לגמרי כר' מאיר וליכא פלוגתא ביניהו ביושבת. וא"כ כי היכי דלרבי מאיר לא מטהרינן ביושבת אלא במזנקת, [ולרבי יוסי נמי. וא"כ]⁴ בתר דתמו מיא לגמרי ובדקה בעד ומצאה דם טמאה. וכ"ש שיש לאוסרה לפר"ח⁵, דפי' דאפילו נמצא דם על המים דקאמר ר' יוסי טהורה, לאו טהורה לגמרי קאמר, אלא טהורה משום נדה וטמאה משום כתם. למסקנא דפ' כל היד⁶ דטמאה דר' מאיר משום נדה [איתמר] אז איכא לפרושי דטהורה דר' מאיר ביושבת טהורה משום נדה, וטמאה משום כתם. ובין כך ובין כך טהורה דר' יוסי יש לפרש כן.

והשתא בהא סלקינן, אם זאת האשה רגילה לראות דם תדיר אחר שעושה צרכיה, [אין לה היתר לבעלה אלא א"כ תיעקר ממנה ג' פעמים, שתבדוק לאחר שתעשה צרכיה] ג' פעמים. פעם אחת כשתטיל מים; [ושוב כשתטיל מים פעם אחרת תבדוק]; ושוב בשלישית. ואם בג' פעמים רצופים לא תמצא דם [תו] לא חיישינן. ואפילו לבדוק עצמה לאחר שתעשה צרכיה תו לא בעיא, דקיי"ל⁷ כל לבעלה לא בעיא בדיקה. ואם אינה רגילה לראות דם בכל פעם ופעם אלא לפרקים, אם אותם פרקים שוים הם בקביעות (ואפי') [או] בדילוג שוה, קבעה לה וסת⁸ בשוה או בדילוג, הכל לפי מה שהוא.

וימים שבינתיים, אם בטלה (לראיית) [לראות] דם דבתר מי רגלים, טהורה לבעלה עד שתגיע שעת ווסתה. אבל אם אין לה שום ווסת לראיית דם שלה דבהדי מי-רגלים, אלא לפעמים פעם אחת ביום; ולפעמים פעם אחת בשבת; ולפעמים פעם אחת בחודש, אינה צריכה [אפילו] לבדוק עצמה ימים שבינתיים, רק חוששת לאותו

1 נדה נט, ב. 2 שם.

3 אמנם כן גם בכת"י סיני הנ"ל. ברם בשאר המקורות חסרה מלה זו.

4 תיקנתי ע"פ תשובות מהר"ם לעיל סימן צו, ק והגהת הרמ"א למרדכי הנ"ל. ראה במקורות האלה שסברא זו היא לפי פירוש הר"י.

5 תוספות נדה יד, ב ד"ה ורבי יוסי. ראה את הסימן שלפני זה.

6 נדה יד, ב. 7 שם יב, ב.

8 בתשובות מב"ב, ד"פ ובמרדכי הנ"ל: "ע"כ. מורי האריך ואני קצרתי". פסקא זו הועתקה מתשובת המהר"ם בתשובות מהרי"ל, סוף סימן קעג. גם בתשובות מוהר"י מברונא, רמז: "והנה תדקדק בתשובת מהר"ם, ואותה תשובה מסיימת: והוא האריך ואני קצרתי. וסיום התשובה אית לי". ראה גם שם סימן רנ. כן גם בספר האגודה הנ"ל.

יום לכשיבא. כגון אם מתחילה ראתה דם בראש חודש ניסן אחר שעשתה צרכיה ושוב לא ראתה עד עשרה בניסן, חוששת [ל]סוף [ל]עשרה ימים, דהיינו (יג"ם ט) [יום] יט בניסן. ואם (תראה) [בדקה] בו ולא ראתה דם שוב אינה חוששת לו, דכיון דלא נקבע אלא פעם אחת ונעקר ממנה בפעם שניה כדמשמע (בהדיא) [בהיא] שהיתה למודה לראות יום טו ושינתה ליום (ד) [כ] זה וזה אסורין וכו' ⁹.

ואין לומר כיון דלא ראתה דם אחר צרכיה אלא פעם אחת אפילו מיחוש לא חיישינן, משום דהוה ליה ספק ספיקא: חדא דלמא [דם] מכה הוא, ואת"ל דדם מקור [הוא], כיון דלא קבע[ה] ווסת עדיין [דילמא] לא (תידחי) [תיחזי] זימנא אחריתי, דזה אינו [ד]בחזקת דם מקור ליכא למימר דלמא דם מכה הוא, דכיון דבתר דתמו מיא אתא ודאי מן המקור בא. ועוד כיון דאיכא דוכתי דמחמ[י]רי[נן] אפילו (בשמצי) [כי יש שם מיני] ספק ספקא, כגון גוסס ומים שאין להם סוף ¹⁰, דבעריות מחמ[י]רי[נן], ובסבלונות לפר"ח ¹¹ דחיישינן למיעוטא. ועוד למאי דפרי' לפר"ח ודלמא לבתר דתמו [מיא] אתו (והויא) [ותהא] טמאה ודאי משום דחזקת דמים [מן המקור לא תלינן בדם מכה, אלא ודאי] מן המקור בא.

אמנם [נראה], דאפילו רואה דם תדיר אחר צרכיה אינה קובע[ו]ת ווסת בזה, (דתיהוי) [דתיבעי] ג' פעמים למעקרי, אלא בחדא זימנא מיעקרי, כמו שפי' (בכמה) [בסמוך]. כיון דמחמת אונס חזאי. אע"ג דמה שהיא [רואה] (כגון) [כמין] קרטיף, הן כמין חול ושוב נימוחין הן [כרוק], דתנן בהמפולת ¹²: כמין קליפה, כמין שעורה ¹³, כמין (עפצים) [עפר] תטיל למים, אם נימוחו טמאה.

ולא דמי כלל להא [ד]הרואה דם מחמת מכה אפילו בימי נדותה, טהורה. רבי אומר חוששין לווסתה ¹⁴. [דחוששין לווסתה] דקאמרי לחומרא קאמר, לאשמועינן (ודאי) דאע"ג (דאם) [דודאי] רואה מחמת מכה, חיישינן שמא דם נדה מעורב [בו] כשרואה בשעת (טהרה) [ווסתה]. אבל הכא אע"פ שיש לה ווסת מל' (ול') [לל'] כשאר נשים, לראייה גמורה קבעה לה להא, דילמא כשהיא עושה צרכיה תראה כמו קפצה ¹⁵. ואע"ג דתגיא כל שתקבענה מחמת אונס אפילו כמה פעמים לא קבעה לה ווסת ¹⁶, (ו)נהי דמיקבע לא קבעה [מיהו חיישינן]. ואי קבעה לה ווסת לימים ולעשית צרכיה מקבע נמי קבעה, כדאמר פ"ק דנדה ¹⁷: קפצה וראתה [קפצה וראתה, קפצה וראתה] קבעה לה ווסת לימים ולקפיצות.

ומה שכתבת, שקיבלת (דצחוק) [דדם נדה צח] משני צדדין, ודם הגל(י)ד אינו צח (ואינו) אלא מצד אחד, אין לך לסמוך על קבלה זו, דכמה גדולי התלמוד לא היו יודעין בדבר הזה. וכ"ש אנו ¹⁸. ובכתמים דרבנן תוכל לסמוך, דקיי"ל בהו ¹⁹ תולה בכל מה שיכולין לתלות.

ומה שכתבתי למעלה דבחדא זימנא [ד]חזיא דם אחר עשיית צרכיה חיישינן

9 נדה לט, א. ראה לעיל סימן צה.

10 יבמות קכ, ב; קכא, א. 11 תוספות קידושין נ, ב ד"ה ה"ג.

12 נדה כא, א. 13 כן בכל המקורות הנ"ל. לפנינו: שעה.

14 נדה טז, א. 15 שם יא, א. 16 שם.

17 שם. ראה שם תוספות ד"ה קפצה ולט, ב ד"ה אלמא.

18 בכת"י סיני; ק. וכת"א: וכמה גדולי התלמוד לא חזו דמא (נדה ב, ע"א, ב) כ"ש אנו.

19 נדה נח, ב.

מכאן ואילך. בפעם ראשונה כשתטיל (ל)מים לכאורה היה נראה דלא הישינן, כיון דבאונס חזיא לא הישינן, כדתנן [ב]פ"ק דנדה²⁰: אם ראתה הראשונה באונס אף השניה דיה שעתה. אלמא כל ראייה באונס כמאן דליתא דמי לאחמורי בראיה שאחר כך. ^{אוצר החכמה}אע"פ [כן] אין²¹ להחמיר בזה מחמת שאנו מדמין. ושלום מאיר בר' ברוך שיחיה.

קב

ועל האשה שהיתה בכעס עם בעלה ושוב נתפייסה, דבר פשוט הוא שאינה צריכה ז' נקיים וטבילה משום תבעוהו לינשא¹, דאכתי איגדה ביה, ולא תלינן דילמא (מחמת) [מחמת], דאין לך אלא מה שאמרו חכמים. ולית דין צריך בשש. ואעפ"י כן שלא ליתן פתחון פה לבעל הדין לחלק, יש ראייה מפרק תינוקת² דאנשי ביתיה דריש גלותא ועל רב נחמן לפייסה. רצה רב נחמן שתהא טובלת לנדותה שהיתה כבר. ובאותה הלילה לא אמ' דילמא מחמדה בשעת פיוס ולא תהא טובלת עד ז' ימים. ושלום מאיר בר ברוך.

קג

שאלה: וששאלת אם ימי טוהר נוהגי' בזה"ז. בהא ליכא מאן דפליג, ודאי נוהגי'. ושכתבת, שהאלפסי כתב דאין נוהגי' בזה"ז, אין בידי אלפסי מהלכות נדה. אבל בשכבר דקדקתי בו ולא כ"כ מטיבותי' דמר, אלא כ"כ¹ דאע"ג דמשמע בפ' בנות כותים² דמשכלו ימי טומאה לזכר ולנקבה כל הדמים שהיא רואה שוב אין סותרי' וכשתפסוק מלראות (ותראה) [תמנה]³ ז' נקיים אח"כ למ"ד ימי לידה שאין רואה בהם עולי' לספירת זיבתה, אפ"ה משום חומרא דרבי זירא סותרת, כי ר"ל דחומרא דר"ז נוהגת אף בימי טוהר. כ"כ רבינו האלפסי. אבל משטבלה, מודה הוא שכל דמים שתראה טהורים לגמרי כל ימי טהרה. ובהא לית דין ולית דין. ואם עם שבשדות נוהגין בו איסור מחמת חומרא, מ"מ לא מצינו שום אדם גדול שאסר. וביוצקי מים על ידי רבותי בצרפת זכורני, ששאל מורי אבי זלה"ה את מורי הרב זצ"ל, אם ימי טוהר נוהגי' בזה"ז והיה מורי הרב תמה בדבר מאד: וכי אינך יודע שימי טוהר נוהגין, והא ליכא מאן דפליג, וכן אמר לי לכתוב לו. ובשובי לזה המלכות שמעתי בני אדם אומרים, שהאלפסי כתב שאינם נוהגי' (כשאר) [כמו שאמרת]⁴

20 שם ז, ב.

21 לפסקא זו אין מובן. המהדיר של תשובות מב"ב ד"ל הנ"ל מציע (שם הערה ג): אולי צ"ל: אעפ"כ יש להחמיר וכו'. ברם בכל המקורות הנ"ל הנוסח כמו לפנינו. תשובת המהר"ם שבמרדכי מזכירים גם הלקט יושר ח"ב, עמ' 20; בית יוסף וב"ח יורה דעה, סוף סימן קצא וד"מ שם, אות ב. ראה ספר אגור, אלף שסח ודברי חמודות על הרא"ש נדה תחלת פ"ט, אות ה.

קב מרדכי כת"י ששון הל' נדה, עמ' 311, על הגליון.

1 נדה סו, א. 2 שם סו, ב.

קג תשובות מב"ב מק"נ (כת"י א"ד, ח"ב), עמ' 173, סימן נד; מרדכי שבועות, הל' נדה, תשלח (בקיצור).

1 שבועות פ"ב, — הל' נדה, אלף פת. 2 נדה לו, א. 3 התיקון הוא ע"פ הערת המהדיר. 4 תיקנתי מסברא.